

**КАРАР
РЕШЕНИЕ**

6 апрель 2023 ел

№ 2-30

Буа шәһәре муниципаль берәмлегенә «Космос»
территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 27 статьясына, Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 17 статьясына, «Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлегендә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру тәртибе турында» 9 статьясына таянып, Буа шәһәр Советының 2006 елның 29 сентябрдәге 41-10 номерлы карары һәм Буа шәһәренә территориаль ижтимагый үзидарә уставын Инициатив төркемнен 2014 елның 18 июлендәге беркетмәсе нигезендә Буа шәһәр Советы карар кабул итте:

1. «Космос» территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәргә (1 нче кушымта).
2. Буа шәһәр Советының 2014 елның 26 июнендәге 1 номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлегенә территориаль ижтимагый үзидарәләре уставлары реестрына тиешле язманы кертергә.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Буа шәһәре Башкарма комитеты житәкчесе Р. Я. Галәветдиновка йөкләргә.

Буа шәһәре башлыгы
Совет рәисе

Р.Р. Камартдинов

Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәрендәге «Космос»

территориаль иҗтимагый үзидарә уставы

1 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Буа шәһәрендәге шәһәр эчке муниципаль берәмлекнең «Космос» территориаль иҗтимагый үзидарәсе (алга таба – территориаль иҗтимагый үзидарә), жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен торак пункт территориясендә яшәүче гражданның үз-үзләрен оештыру.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданның жыеннары үткәрү юлы белән, шулай ук сайлап куелган идарә органы территориаль иҗтимагый үзидарә аша башкарыла.

3. Әлеге Уставка ярашлы рәвештә, территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегә Буа муниципаль районы территориясенә бер өлешендә (алга таба – муниципаль берәмлек), гражданның түбәндәге яшәү территориясә чикләрендә – Гагарин урамы, 13; 15; 17; 17А; 21 (5 блок); 26; 26А; 28. номерлы йортлар, Комсомол урамы 32Б, 32Г йортларда яшәүче халык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә чикләре Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәр Советының 2014 елның «30» июнендәге 6-35 номерлы карары белән расланган.

5. Территория чикләрендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру буенча гражданның үз-үзләрен оештыру турында 1 номерлы карар 2014 елның 26 июнендә территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру буенча гражданның оештыру жыелышында кабул ителде.

6. Үз эшчәнлегендә территориаль иҗтимагый үзидарә Россия Федерациясә Конституциясә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, законнар һәм башка норматив хокукый актлар, Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлегә Уставы һәм муниципаль берәмлекнең башка муниципаль хокукый актлары һәм әлеге устав белән җитәкчелек итә.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә законлылык, гражданның хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау, җәмәгатьчелек фикерен ачыклау һәм исәпкә алу; гражданның ирекле ихтыярын белдерү һәм аларның мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек гражданның мәнфәгатьләре белән берләштерү, территориаль иҗтимагый үзидарә органның муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органны белән үзара бәйләнеше принципларында гамәлгә ашырыла.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарә юридик зат хокукларына ия түгел.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарә әлеге устав теркәлгәннән бирле муниципаль берәмлек муниципалитеты тарафыннан оештырылган дип санала.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарәнең тулы исеме: Буа муниципаль районының Буа шәһәрендәге «Космос» территориаль иҗтимагый үзидарәсе.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарәнең кыскартылган исеме: «Космос» ТИҮ .

12. Территориаль иҗтимагый үзидарә (орган, территориаль иҗтимагый үзидарә рәисе) урнашкан урын: ТР, Буа шәһәре, Космовский урамы, 91Б йорт.

2 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыручылар

1. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыручылар булып әлеге Уставның 1 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә яшәүче һәм ун алты яшькә җиткән Россия Федерациясә гражданның тора (алга таба гражданның яки тиешле килештә яшәүчеләр).

2. Гражданнар гражданнарның жылышларында (конференцияләрендә) катнашырга, территорияль ижтимагый үзидарә органнарына сайларга һәм сайланьрга хокуклы.

3 статья. Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре

1. Территорияль ижтимагый үзидарә гражданнарның әлеге уставның 1 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга конституцион хокукын гамәлгә ашыру максатларында оештырылган.

2. Территорияль ижтимагый үзидарәнең бурычы-муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын мөстәкыйль һәм үз җаваплылыгы астында гамәлгә ашыру.

3. Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә формалары булып елына бер тапкырдан да сирәгрәк үткәрелми торган гражданнар жылышы (конференциясе), шулай ук даими эшләрчә территорияль ижтимагый үзидарә органнары утырышлары һәм алар оештырган чаралар тора.

4. Территорияль ижтимагый үзидарә һәм аның органнары эшчәнлегенә төп юнәлешләре булып торалар:

1. халыкның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау;

1) муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында гражданнарга мәгълүмат бирү;

2. муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарыннан алынган экологик мәгълүматны халык арасында тарату;

2) муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары, хәйрия фондлары, гражданнар һәм аларның берләшмәләре тарафыннан шәфкатьлелек һәм хәйриячелек акцияләрен үткәрүдә ярдәм итү, гуманитар һәм башка ярдәм бүлүдә катнашу;

3) закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә хокук саклау органнарына территорияль ижтимагый үзидарә территориясендә җәмәгать тәртибен саклауда ярдәм күрсәтү;

б) территорияне төзекләндерү буенча ижтимагый чараларда катнашу;

7) муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарының территорияль ижтимагый үзидарә тәкъдиме буенча яки катнашында кабул ителгән карарлары турында халыкка мәгълүмат бирү;

8) халык дружиналары, санитар дружиналар эшенә ярдәм итү;

9) үз акчалары, ирекле взнослар, халыкның, башка юридик һәм физик затларның иганәләре хисабына гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә территорияль ижтимагый үзидарә территориясендә коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар булдыру;

10) территорияль ижтимагый үзидарә объектларында үз акчалары хисабына башкарыла торган төзелеш һәм ремонт эшләре буенча заказчы функцияләрен гамәлгә ашыру;

3. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына оешмада ярдәм итү:

а) ата-ана каравыннан мәрхүм калган балаларны ачыклау буенча опека һәм попечительлек мәсьәләләре буенча эш;

б) гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы белем бирү учреждениеләрендә укырга тиешле балаларны ел саен шәхси исәпкә алуны гамәлгә ашыру;

в) муниципаль берәмлек милкендәге мәдәни мирас объектларын (жирле әһәмияттәге тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау һәм популярлаштыру;

г) янғын куркынычсызлыгы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау, халыкны табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән кискәтү һәм яклау;

д) муниципаль берәмлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру буенча эш;

4. оештыруда катнашу:

а) жирле бәйрәмнәр, һәм башка тамаша чаралары, жирле традицияләр һәм йолалар;

б) гражданнарны хәрби-патриотик тәрбияләү буенча чаралар;

5. муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр керту.

12) гамәлдәге законнарда каршы килмәгән һәм устав максатларына ирешүгә хезмәт итүчә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыру.

4 статья. Жылыш, гражданнар конференциясе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэнең югары идарэ органы булып гражданнар жыелышы, конференциясе тора.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда яшәүчеләрнең өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар жыеннарында сайланган делегатларның өчтән ике өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

4. Жыелыш, гражданнар конференциясе муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнары, территориаль ижтимагый үзидарэ органы яки гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан кирәк булганда, әмма елына бер тапкырдан да сирәгрәк чакырылырга мөмкин.

5. Жыен, гражданнар конференциясе чакырылган очракта, гражданнарның инициатив төркеме мондый төркемнең саны халык санының 10% тан да ким була алмый. Гражданнарның инициатив төркеме тарафыннан чакырылган гражданнар жыелышы, конференциясе, гражданнарның инициатив төркеме территориаль ижтимагый үзидарэ органына язмача мөрәжәгать иткән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә.

6. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенә аерым вәкаләтләрнең түбәндәгеләр керә:

- территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;
- территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

- территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенә төп юнәлешләрне билгеләү;

- территориаль ижтимагый үзидарэнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

- территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлегенә турындагы хисапларны карау һәм раслау;

- инициатив проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

7. Жыелыш, гражданнар конференциясе вәкаләтләрнең түбәндәгеләр керә:

- территориаль ижтимагый үзидарэнең ижтимагый берләшмәләренә, берлекләренә, ассоциацияләренә булдыруда һәм эшендә катнашуы турында карар кабул итү;

- конференция делегатларын сайлау тәртибен билгеләү;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарына муниципаль хокукый актлар проектларын муниципаль берәмлекнең муниципаль жыелышы карары белән билгеләнгән тәртиптә кергү;

- территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеген туктату, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарэ органнары әгъзаларын чакыртып алу турында карар кабул итү.

8. Үткәрү тәртибе, жыелышның көн тәртибе. гражданнар конференцияләре жыен, гражданнар конференциясе тарафыннан билгеләнә.

9. Жыелышта, гражданнар конференциясендә беркетмә алып барыла, анда үткәрү датасы һәм урыны, халыкның гомуми саны (конференция үткәргәндә сайланган делегатлар саны), анда катнашучылар саны, президиум составы, көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегенә, кабул ителгән карарлар күрсәтелә.

10. Беркетмәгә жыелыш, гражданнар конференциясе рәисе һәм секретаре кул куя.

11. Жыелыш, гражданнар конференциясе нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

5 статья. Карарлар кабул итү тәртибе

1. Үз компетенциясе кысаларында жыелыш, гражданнар конференциясе карарлар кабул итә.

2. Кабул ителгән карарлар Россия Федерациясенә гамәлдәге законнарына һәм муниципаль берәмлек Уставына каршы килмәскә тиеш.

3. Жыелыш, гражданнар конференциясе карарлары ачык тавыш бирү, катнашучыларның гади күпчелек тавышлары белән кабул ителә. 10 көн дәвамында кабул ителгән карарлар турында муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарына житкерелә.

4. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары һәм гражданныр өчен гамәлдәге законнар һәм үз вәкаләтләре чикләрендә кабул ителә торган жыелышлар, гражданныр конференцияләре карарлары тәкъдим итү характерында.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары өчен жыелышлар, конференцияләр, гражданныр карарлары мәжбүри характерда.

6 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары

Территориаль ижтимагый үзидарә органнары булып түбәндәгеләр тора:

Жыелыш, гражданныр конференциясе;

Территориаль ижтимагый үзидарә Советы (алга таба – Совет);

Территориаль ижтимагый үзидарә рәисе (алга таба – Рәис).

Статья 7. Совет

1. Жыелыш территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру функцияләрен оештыру һәм турыдан – туры гамәлгә ашыру максатларында, гражданныр конференциясе Советны-әлеге Уставның 1 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә гражданныр инициативаларын гамәлгә ашыру, жыелышлар, гражданныр конференцияләре карарларын гамәлгә ашыру, шулай ук гражданнырның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүдә катнашу буенча оештыру-идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы коллегияль башкарма органы сайлый.

2. Совет жыелышта, гражданныр конференциясендә ачык тавыш бирү, катнашучыларның гади күпчелек тавышлары белән 2 еллык срокка сайлана.

3. Совет әгъзалары саны жыелыш, гражданныр конференциясе тарафыннан билгеләнә.

4. Совет составына жыелышта, гражданныр конференциясендә катнашучыларның яртысыннан артыгы тавышларын алган кешеләр сайланган дип санала. Совет әгъзалары арасыннан жыен, гражданныр конференциясе совет рәисен сайлый. Совет әгъзалары үз составында Совет Рәисе урынбасарын һәм секретаре сайлайлар.

5. Совет утырышлары кирәк булганда, эмма кварталга бер тапкырдан да ким булмаган санда Советның расланган эш планына ярашлы рәвештә үткәрелә. Утырышның көн тәртибен Совет рәисе раслай.

6. ТИУ Советы утырышларын ТИУ Советы Рәисе яки аның кушуы буенча Совет рәисе урынбасары алып бара.

7. ТИУ Советы утырышы, әгәр анда аның әгъзаларының яртысыннан ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

8. Советның чираттан тыш утырышын аның Рәисе чакыра.

9. Совет түбәндәгеләргә бурычлы:

- муниципаль берәмлек Уставының Россия Федерациясе һәм шәһәр законнарын, жирле үзидарә органнарының башка хокукый актларын, гражданныр жыеннары, конференцияләре карарларын, әлеге Уставны үтәргә;

- үз эшчәнлегә турында мәгълүматны муниципаль берәмлекнең гражданнырына, жирле үзидарә органнарына һәм вазифаи затларына, дәүләт хакимияте органнарына һәм аларның вазифаи затларына житкерү мөмкинлеген тәэмин итәргә.

10. Совет түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- әлеге уставның 1 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә яшәүчеләрнең мәнфәгатләрен жирле үзидарә органнарында һәм башка оешмаларда яклый;

- гражданнырның жыелышларында, конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итә;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына әлеге органнар һәм вазифаи затлар тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертә;

-территориаль ижтимагый үзидарә алып баруга кагылышлы мәсьәләләрне хәл итү өчен жыеннар, гражданныр конференцияләре чакыра;

- Россия Федерациясе һәм муниципаль берәмлекнең дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазифаи затлары, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары тарафыннан кабул ителгән карарлар турында халыкны хәбәр итә;

- территориаль ижтимагый үзидарэ алып баруга кагылышлы мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарына мөрәжәгать итә;

-территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге турында мәгълүматны ирекле тарата;

- кирәкле очрақларда халык арасынан мэдәни-массакуләм эш, балалар һәм яшүсмерләр белән эшләү, уку йортлары белән хезмәттәшлек итү буенча территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге юнәлешләре буенча ижтимагый секцияләр оештырырга хокуклы. Секцияләр белән Совет әгъзалары житәкчелек итә.

11. Совет, аңа ышанычсызлык белдергән очрақта, законнарда каралган башка очрақларда, жыен, гражданнар конференциясе карары буенча вакытыннан алда яңадан сайлана ала.

12. Совет аны сайлаган жыелышка, гражданнар конференциясенә хисап бирә.

13. Совет елына бер тапкырдан да сирәгрәк үз эше турында жыелышта, гражданнар конференциясе алдында хисап бирә.

14. Совет үз эшчәнлеген жыелыш, гражданнар конференциясе тарафыннан расланган регламент нигезендә алып бара.

15. Советның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- жыелыш, гражданнар конференциясе Советны тарату турында карар кабул иткән очрақта;

-Совет үз-үзен таркату турында карар кабул иткән очрақта. Шул ук вакытта үз-үзен таркату турында карар совет әгъзаларының билгеләнгән санының 2/3 тавышыннан ким булмаганда кабул ителә.

16. Совет вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, жыелыш, гражданнар конференциясе чакырыла, анда Советның яңа составы сайлана.

8 статья. Рәис

1. Советны Совет үз составында сайлаган Рәис житәкли.

2. Совет Рәисе:

-территориаль ижтимагый үзидарәне судта, дәүләт хакимияте органнары, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, шулай ук гражданнар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә;

-Совет утырышларында хәл итүче тавыш хокукы белән рәислек итә һәм утырышлар алып бара;

-Совет эшчәнлеген оештыра;

-гражданнарның жыеннарын (конференцияләрен) эзерләүне һәм үткәрүне оештыра, аларда кабул ителгән карарларны гамәлгә ашыруны контрольдә тотат;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарына территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге турында хәбәр итә;

- территориаль ижтимагый үзидарэ территориясендә яңгынга каршы һәм экологик куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тотуны тәмин итә;

- территориаль ижтимагый үзидарэ территориясендә ачыкланган бозулар турында санитар, эпидемиологик һәм экологик контроль органнарына хәбәр итә;

-Совет карарларына, утырыш беркетмәләренә һәм башка документларга кул куя;

- жыелыш, гражданнар конференциясе, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнары тарафыннан аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләренә хәл итә.

3. Рәиснең вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- Советка отставка турында язма гариза бирү;

- судның гаепләү карары үз көченә керүе;

- үлеме;

- гражданны үлгән, хәбәрсез югалган яки хокукка сәләтсез дип тану турында суд карары үз көченә керү;

- Россия Федерациясе гражданлығын югалтулар;

- әлеге Уставның 10 өлешендә каралганнар.

9. Устав һәм Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

1. Устав территориаль ижтимагый үзидарәнең төп хокукый акты булып тора.

2. Устав жыелышта, территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру буенча гражданнар конференциясендэ, жыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

3. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр турында тәкъдимнәр советка жыелыш, гражданнар конференциясе уздырылган көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кертелә.

4. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында карар проекты халыкка жыелыш, гражданнар конференциясе уздырылганчы 10 көннән дә соңга калмыйча житкерелә.

5. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында карар, уставны раслау турында карар гражданнарның жыелышында, конференциясендә ачык тавыш бирү, катнашучыларның гади күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

6. Совет әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында күрсәтелгән карарны, уставны раслау турында карарны муниципаль берәмлек советына жибәрә.

7. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турындагы карар, Уставны раслау турындагы карар Буа шәһәр Советының әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү, уставны раслау һәм аны рәсми рәвештә бастырып чыгару турындагы карары кабул ителгәннән соң үз көченә керә.

10. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге жыелышның, гражданнар конференциясендә тиешле карары нигезендә туктатыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеген туктату турында карар муниципаль берәмлек советына жибәрелә. Территориаль ижтимагый үзидарэ үз эшчәнлеген Буа шәһәр Советының эшчәнлеген туктату һәм аны рәсми рәвештә бастыру турында карары кабул ителгәннән соң туктата.